

Sygn. akt V CSK 328/16

POSTANOWIENIE

Dnia 15 grudnia 2016 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Katarzyna Tyczka-Rote

w sprawie z wniosku D. S. , A. S.

przy uczestnictwie T. Spółki Akcyjnej w K.,

Skarbu Państwa-Starosty B.

o ustanowienie służebności przesyłu,

na posiedzeniu niejawnym w Izbie Cywilnej w dniu 15 grudnia 2016 r.,

na skutek skargi kasacyjnej wnioskodawców

od postanowienia Sądu Okręgowego w K.

z dnia 4 marca 2016 r., sygn. akt IV Ca (...),

**odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania i obciąża
każdego z uczestników poniesionymi przez niego kosztami
postępowania kasacyjnego.**

UZASADNIENIE

Postanowieniem z dnia 27 października 2015 r. Sąd Rejonowy w B. uwzględnił wniosek wnioskodawców D. S. i A. S. i ustanowił w budynku będącym ich współwłasnością w częściach równych stanowiącym odrębną nieruchomość, położonym w B. przy ul. P., na działce oddanej im w użytkowanie wieczyste, służebność przesyłu polegającą na prawie posadowienia i utrzymania w trzech pomieszczeniach budynku, znajdującego się w części frontowej, stacji transformatorowej 6/0,4 kV „Z.” wraz z prawem dostępu osób upoważnionych przez przedsiębiorcę w celu konserwacji, napraw i innych niezbędnych czynności i zasądził na rzecz wnioskodawców od uczestnika T. S.A. w K. kwotę 48 710 zł tytułem wynagrodzenia za ustanowienie tej służebności. Podniesiony przez uczestnika zarzut zasiedzenia służebności Sąd uznał za nieuzasadniony.

Sąd Okręgowy, rozpatrujący sprawę na skutek apelacji uczestnika T. S.A. w K. uznał, że w rozpatrywanym wypadku zachodziła możliwość ustanowienia służebności na prawie użytkowania wieczystego i odrębnej własności budynku, jednak konieczne byłoby obciążenie także prawa użytkowania wieczystego nieruchomości, którego częścią składową jest prawo własności nieruchomości budynkowej. Jednak kwestie te Sąd odwoławczy uznał ostatecznie za nieistotne wobec stwierdzenia, że doszło do zasiedzenia przez uczestnika stanowiącej przedmiot postępowania służebności, ponieważ uczestnik wykazał przejęcie urządzeń znajdujących się w budynku wnioskodawców przez swoich poprzedników prawnych w tym samym czasie w którym poprzednicy użytkowników wieczystych uzyskali użytkowanie wieczyste nieruchomości, na której już znajdowała się stacja transformatorowa, umieszczona wcześniej przez przedsiębiorstwo państwowe na gruncie Skarbu Państwa w okresie obowiązywania jednolitej własności państwowej. Sąd Okręgowy uznał, że okoliczności wejścia przez poprzedników uczestnika w posiadanie nieruchomości (użytkowanej obecnie przez wnioskodawców, będących właścicielami położonych na niej budynków) w granicach służebności odpowiadającej treści służebności przesyłu wskazywały na ich dobrą wiarę, wobec czego do zasiedzenia służebności doszło po upływie 20-tu lat posiadania – z dniem 5 grudnia 2010 r. W konsekwencji Sąd odwoławczy zmienił zaskarżone

postanowienie i oddalił wniosek o ustanowienie służebności przesyłu za wynagrodzeniem.

Wnioskodawcy złożyli skargę kasacyjną od tego orzeczenia, zarzucając błędną wykładnię art. 172 § 1 k.c. w zw. z art. 292, art. 352, art. 305⁴ i art. 7 k.c. oraz niezastosowanie art. 35 ust. 1 ustawy z dnia 12 marca 1958 r. o zasadach i trybie wywłaszczania nieruchomości, a ponadto błędną wykładnię art. 176 § 1 k.c. w zw. z art. 352, art. 348 oraz art. 305⁴ k.c. oraz niezastosowanie art. 5 k.c. w zw. z art. 289, art. 292 i art. 305⁴ k.c. Domagali się uchylenia zaskarżonego postanowienia i przekazania sprawy do ponownego rozpoznania Sądowi pierwszej instancji, ewentualnie zmiany tego orzeczenia przez „utrzymanie w mocy” w całości postanowienia Sądu pierwszej instancji oraz orzeczenia o kosztach postępowania kasacyjnego.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Skarga kasacyjna ukształtowana została w przepisach kodeksu postępowania cywilnego jako nadzwyczajny środek zaskarżenia, nakierowany na ochronę interesu publicznego przez zapewnienie rozwoju prawa i jednolitości wykładni oraz usunięcie z obrotu prawnego orzeczeń wydanych w postępowaniu dotkniętym nieważnością lub oczywiście wadliwych, nie zaś jako ogólnie dostępny środek zaskarżenia orzeczeń nie satysfakcjonujących stron. Koniecznej selekcji skarg pod kątem realizacji tego celu służy instytucja tzw. przedsądu, ustanowiona w art. 398⁹ k.p.c., w ramach której Sąd Najwyższy dokonuje wstępnej oceny sprawy przedstawionej mu ze skargą kasacyjną. Zakres przeprowadzanego badania jest ograniczony do kontroli, czy w sprawie ujawniły się przewidziane w art. 398⁹ § 1 pkt 1 - 4 k.p.c. okoliczności przemawiające za przyjęciem skargi do rozpoznania.

Wniosek o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania został oparty przez wnioskodawców na przesłankach ujętej w art. 398⁹ § 1 pkt 1 i 2 k.p.c. W ich ocenie istnieje potrzeba ujednolicenia wykładni przepisów art. 172 § 1 k.c. i art. 176 § 1 k.c. w zw. z art. 292, art. 348, art. 352, art. 305⁴ i art. 7 k.c. oraz art. 35 ust. 1 ustawy z dnia 12 marca 1958 r. o zasadach i trybie wywłaszczania nieruchomości i art. 2 ust. 3 ustawy z dnia 29 września 1990 r. o zmianie ustawy o gospodarce gruntami i wywłaszczaniu nieruchomości jako budzących poważne wątpliwości

i wywołujących rozbieżności w orzecznictwie w zakresie wpływu na ocenę objęcia w posiadanie w dobrej wierze umieszczonych na cudzej nieruchomości urządzeń sieciowych, skutków uwłaszczenia z mocy prawa i znaczenia deklaratoryjnej decyzji uwłaszczeniowej.

Istotnym zagadnieniem prawnym w rozumieniu art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c. jest problem nowy i dotychczas niewyjaśniony, dotyczący ważnego abstrakcyjnego zagadnienia jurydycznego, którego rozpatrzenie przyczyni się do rozwoju myśli prawnej i będzie miało znaczenie nie tylko do oceny konkretnej, jednostkowej sprawy, ale także przy rozstrzyganiu innych podobnych spraw. Skarżący powinien zagadnienie to precyzyjnie sformułować, wskazując przepis prawa, z którym jest związane i argumenty prawne, które prowadzą do powstania wątpliwości co do właściwego sposobu jego rozumienia lub stosowania w określonych, uogólnionych stanach faktycznych (zob. m. in. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 10 maja 2001 r., II CZ 35/01, OSNC 2002/1/11). Istotne zagadnienie prawne nie występuje, jeżeli Sąd Najwyższy w pewnej kwestii wyraził pogląd we wcześniejszym orzecznictwie, a nie zachodzą ważne okoliczności uzasadniające zmianę tego poglądu.

Z kolei pprzyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania na podstawie przesłanki z art. 398⁹ § 1 pkt 2 k.p.c. wymaga wykazania, że określony przepis prawa, mimo, iż budzi poważne wątpliwości, nie doczekał się wykładni albo niejednolita wykładnia wywołuje wyraźnie wskazane przez skarżącego rozbieżności w orzecznictwie w odniesieniu do identycznych lub podobnych stanów faktycznych; rozbieżności te należy przytoczyć (zob.: postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 13 czerwca 2008 r., sygn. akt III CSK 104/08, nie publ.; z dnia 28 marca 2007 r., sygn. akt II CSK 84/07, nie publ.; z dnia 15 października 2002 r., sygn. akt II CZ 102/02, nie publ.; z dnia 12 grudnia 2008 r., sygn. akt II PK 220/08, nie publ.; czy z dnia 11 stycznia 2008 r., sygn. akt I UK 283/07, nie publ.). Konieczne jest też przedstawienie argumentacji świadczącej o tym, że wątpliwości mają rzeczywisty i poważny charakter, nie należą do zwykłych wątpliwości, które wiążą się z procesem stosowania prawa. W przypadku, gdy w ramach stosowania tych przepisów powstały już w orzecznictwie sądów określone rozbieżności, skarżący powinien je przedstawić, jak też uzasadnić, że dokonanie wykładni jest niezbędne

do rozstrzygnięcia sprawy (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 20 maja 2016 r., V CSK 692/15, LEX nr 2054493).

Problemy ujęte przez skarżących w uzasadnieniu wniosku o przyjęcie ich skargi kasacyjnej do rozpoznania zostały już wyjaśnione w orzecznictwie, na co trafnie powołuje się w odpowiedzi na skargę kasacyjną uczestniczący w postępowaniu Skarb Państwa, przytaczając stosowne orzecznictwo.

Znaczenie decyzji wydanych na podstawie art. 35 ust. 1 ustawy z dnia 12 marca 1958 r. o zasadach i trybie wywłaszczania nieruchomości zostało wyjaśnione w uchwale składu siedmiu sędziów Sądu Najwyższego z dnia 8 kwietnia 2014 r., III CZP 87/13 (OSNC), zgodnie z którą wykonywanie uprawnień w zakresie wynikającym z decyzji wydanej na podstawie art. 35 ust. 1 i 2 ustawy z dnia 12 marca 1958 r. o zasadach i trybie wywłaszczania nieruchomości (jedn. tekst: Dz.U. z 1974 r. Nr 10, poz. 64 ze zm.), stanowiącej tytuł prawny do ich wykonywania, nie prowadzi do nabycia przez zasiedzenie służebności gruntowej odpowiadającej treści służebności przesyłu, ponieważ decyzja taka prowadzi do wywłaszczenia właściciela nieruchomości przez trwałe ograniczenie jego prawa i stwarza dla przedsiębiorcy podstawę do korzystania z nieruchomości w zakresie, w jakim prawo własności zostało ograniczone bez wkraczania w prawa jej właściciela. Konsekwencje prawne uzyskania przez przedsiębiorstwo przesyłowe własności urządzeń istniejących już na gruncie Skarbu Państwa w chwili wejścia w życie ustawy z grudnia 1990 r. omówione zostały w uzasadnieniu Postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 12 maja 2016 r. (IV CSK 510/15), w którym wskazano m. in. że w wypadku takich urządzeń przedsiębiorstwo państwowe, miało jednocześnie tytuł prawny do korzystania z nieruchomości Skarbu Państwa w zakresie niezbędnym do ich eksploatacji i uwłaszczenie to skutkowało również przekształceniem tytułu prawnego do nieruchomości państwowych we właściwe prawo podmiotowe, uprawniające do korzystania z nich na przyszłość. Jeśli zaś chodzi o ocenę dobrej wiary posiadania nieruchomości w zakresie służebności, orzecznictwo skłoniło się do poglądu o konieczności indywidualnej oceny każdego wypadku, opartej na wnioskach płynących z ustalonych okoliczności faktycznych.

Z przytoczonych powodów powołane we wniosku przesłanki nie uzasadniają przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania.

Okoliczności sprawy nie wskazują także na występowanie innych przesłanek z art. 398⁹ § 1 k.p.c., wobec czego należało odmówić przyjęcia skargi wnioskodawczyń do merytorycznego rozpatrzenia (art. 398⁹ § 2 k.p.c.).

Orzeczenie o kosztach postępowania kasacyjnego uzasadnia art. 398²¹ w zw. z art. 391 § 1, art. 13 § 2 i art. 520 § 1 k.p.c.